

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Delalniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Nezaprete reklamacije so poštne proste.

Iz državnega zbora.

Pritisk na galerije še je vedno tako velik, da si morajo celo poslanci za svoje pristaje oskrbeti par dni prej vstopnice, če sploh hočejo koga spraviti na galerijo. Vse hoče videti „nove moze“, katere je avstrijsko ljudstvo poslalo na Dunaj, da mu delajo postavice. V četrtek dne 27. junija je položila vlada začasni proračun na zbornično mizo in vstal je ministrijski predsednik, da priporoči poslancem, naj proračun sprejmejo. Poslanci so se hipno vzdignili s svojih prostorov, hiteli proti ministrijskim sedežem ter obkolili ministrijskega predsednika barona Beka, da ga bolje slišijo. Baron Bek je izredno velike, precej vitke, postave, oblečen zelo elegantno, kakor je sploh vse njegovo gibanje in vedenje izbrano, nekako premišljeno fino. Baron Bek je izborni govornik, njegova beseda je visoka in krasna, izraz večkrat duhovit. Moti poslušalčevo uho le hripava barva njegovega glasu.

Baron Bek ni razvijal ob tej priliki svojega programa, kakor je sicer navada, kakar se položi proračun na zbornično mizo. Ni mu tudi tega trebalo, kajti cesarjev prestolni govor je za sedaj njegov program, dokler mu ne bo zbornica vsilila drugega programa. Pozival je poslance k delu, ker ljudstvo pričakuje dela. Priznal se je kot konzervativnega moza, katerega loči globok propad od socialdemokracije. Rekel je, da se ni vstražil velikega števila socialdemokratskih poslancev, kajti rajši jih vidi v zbornici, kakor zunaj zbornice. Poslance, ki niso socialdemokrati, je opozarjal, da se morajo temeljito prijeti v zbornici boja, ako hočejo drugokrat pri volitvah drugačnega izida. Baron Bek je previdno, a vendar dovolj razumljivo povedal, da je odločen nasprotnik socialdemokratske stranke. Socialdemokrati so stali okoli njega in so tiho poslušali ministrove besede.

Kakor hitro kak minister izgovori, tedaj se zbirajo poslanci v gručice ter povedo svojo sodbo o slišnem govoru. Sodba o Bekovem govoru je bila kratka: S svojim govorom ni nikogar pridobil, a tudi nikogar posebno odbil. Niti socialdemokrati mu niso zamerili, kajti to ve vsak otrok, da Bek ni socialdemokrat.

Ko je Bek končal svoj govor, kmalu potem se je začela razprava o nujnem predlogu, naj se spravijo gnotne zadeve naših dežel v red. Naše dežele so hudo zadolžene in nihče ne ve, odkod dobiti denar, da se plačajo dolгови. Tudi v razpravi nihče take čudežne rastline ni odkril. Socialdemokratski govorniki so pravili, da bo boljše, ako se upelje tudi za deželne zbornice splošna in enaka volilna pravica. Na to pa je vstal minister Binert ter odločno izjavil, da vlada te volilne pravice ne bo upeljala v deželne zbornice. Govoril je svoj prvi govor ob tej priliki tudi ljubljanski župan Hribar. Splošno so bili pa poslanci razočarani, kajti pričakovali so iz njegovega govora nekaj strokovnjakega znanja, a bile so le prazne besede. Govoril je tudi za zboljšanje učiteljskih plač. Dr. Ploj mu je prišel čestitat.

V seji dne 27. junija je dr. Korošec predlagal, naj se prošnja slov. kat. akademičnega društva „Danica“ pridene stenografičnemu zapisniku. Svoj govor je začel v slovenskih besedah med burnim odobravanjem Slovencev in Čehov. Celjski Markhl je hotel delati mejklice, a ga je dr. Benkovič brzo zavrnil. Korošec predlog se je sprejel.

V različne odseke so bili še izvoljeni izmed Slovencev: v proračunski odsek dr. Korošec in dr. Žitnik; v legitimacijski odsek dr. Sušteršič in dr. Benkovič; v podporni odsek Rožkar; v imunitetni odsek dr. Hočevar; v odsek za opravični red dr. Sušteršič.

V petek dne 28. m. m. se je začela razprava zaradi kaznovanja treh nemških uradnikov. Nemci so trdili, da so bili zaradi političnih zadev kaznovani, finančni minister pa je izjavil, da so se pregrešili v službi in bili le radi tega kaznovani. Sprejel se je nazadnje predlog, naj predloži vlada zbornici načrt, po katerem bodo uradniki avanzirali, se nadzorovali, kaznovali itd. V tej razpravi je govoril tudi prvi grof Sternberg. Novi poslanci, ki še ga niso slišali, so se hitro zbrali okoli njega, pa tudi stari poslanci so ga radovedno obkolili, kaj bo neki novega povedal. Napadal je v šaljivih in resnih besedah vlado ter socialdemokrate. Vladi je očital, da je preveč udaja socialdemokratskim kričadom. Razven socialdemokratov je imel pač vse druge poslance na svoji strani, kateri so mu tudi mnogi po govoru čestitali.

Dr. Benkovič je stavil nujne predloge za podporo občinam Jurklošter in Okroglice, Radež ter Loka.

Zaupnice našim poslancem, ne zaupnice dr. Ploju.

Kozje. Izjava. Odbor „Katoliškega političnega društva“ za kozjanski okraj s sedežem v Kozjem sklenil je v svoji seji dne 26. junija soglasno, da navdušeno pozdravlja ustanovitev „Slov. kluba“ in močito postopanje poslancev, ki so ostali zvesti načelom „S. K. Z.“ ter jim izraža svoje popolno zaupanje. Zajedno pa je društvo primorano, obsoditi korak gospoda dvornega svetnika Ploja. Edina poštena posledica njegovega ravnanja bi bila, da gospod dvorni svetnik Ploj svoj, od „Kmečke zveze“ priporjeni mandat položi v njene roke nazaj.

Temu sklepu „Katol. političnega društva“ se soglasno pridružuje kozjanski okrajni odbor „Slov. kmečke zveze“. Odbor.

Konjice. Izjava. Odbor „Kat. političnega društva“ za konjski okraj s sedežem v Konjicah sklenil je v svoji seji dne 30. junija soglasno, da navdušeno pozdravlja ustanovitev „Slovenskega kluba“ in odobruje pristop poslancev „Slov. kmečke zveze“.

Odobruje pa tudi sklep odbora „Slov. kmečke zveze“, ki je izrazil g. dvornemu svetniku Ploju nezaupnico, ker se je izneveril njenemu programu ter se ločil od svojih tovarišev-poslancev, izvoljenih na istem programu. Odbor.

Politični ogled.

— **Predsedništvo drž. zbora pri cesarju.** Cesar je sprejel dne 30. m. m. v posebni avdijski predsednika in podpredsednika državne zbornice, ki so se mu zahvalili za potrjenje voline preosnove, za preosnove, napovedane v prestolnem govoru in mu obljubili, da bodo delali na to, da bo zbornica uspešno delala. Cesar se je zahvalil in izrazil željo, da bo zbornica plodonosno delovala za prosopeh in blagor države ter vseh avstrijskih narodov.

Podlistek.

Cesarica Charlotta meksikanska in Napoleon III.

O nesrečni vdovi meksikanskega cesarja Maksima, ki je dne 7. junija doživela 67 let svoje dobe, dohajajo poročila iz grada Bonchont pri Bruselju, da je duševna nje bolezen dospela v poslednji dobi do vrhunca in pričakuje se vsaki dan, ko jo bo osvobodila smrt strašnih muk.

Cesarica Charlotta, sestra kralja belgijskega, spada med one vladarice, kateri usoda ni prizanesla nobene boli, nobene prevare. Z vrhunca blaginje pahnjena je bila v brezno neizmerne nesreče. Kot soproga Ferdinanda Maksima, avstrijskega nadvojvode, uživala je najkrasnejšo rodbinsko srečo. Znano je tudi, kako je Napoleon III., hoteč oblast svojo razširiti za oceanom, ponudil Maksu meksikanski prestol, za jedno mu je obljubil vojno pomoč, ker je bila v deželi močna republikanska stranka, ki ni hotela Maksima priznati za cesarja. Vlada Napoleonova pa je varala Maksima o pravem mišljenju ljudstva, kini maralo cesarstva, in tako so cesarstvo vzdrževali francoski vojniki in pešice prostovoljcev, katere je cesar privedel seboj iz Avstrije, med katerimi je bilo mnogo Slovencev.

Na Francoskem je v tem naraščalo nezadovoljstvo, da se Francoska vmešava v meksikanske zadeve. Na stotine milijonov pogoltnilo je brezuspešno to podjetje. Javno mnenje je pritiskalo na cesarja, naj pokliče nazaj francosko vojsko in s tem je vzel novemu cesarstvu glavno oporo. V Meksiki je vzplamtel javni odpor zoper cesarstvo na vseh straneh. Napoleonova hiba se je maščevala na žrtvah njega politike — Maksu in Charlotti.

Poslednja se je vrnila nazaj v Evropo in prosila pomoči za svojega soproga, a zaman. Napoleon je sklenil, da ne stori ničesar več za meksikansko podjetje in ostal je moč beseda. Le nerad je Napoleon III. pripustil cesarico Charlottu k zasebnim avdijskim. Vedel je, zakaj se gre in ker mu je bila znana nje velika nervoznost, bal se je prav nemilih prizorov.

Kako zanimiv prizor, ki je sledil, opisuje Pierre de Lano, ki ima poročilo o najtajnejših razpravah na dvoru cesarstva, v svojem spisu „L'empereur“ blizu tako-le:

Ko je bila cesarica z Napoleonom III. sama, hipoma preruši običajne formalnosti dvorskih avdijskih in vpraša naravnost cesarja: „Je-li Vaše Veličanstvo konečno ganila nesrečna usoda, ki je zadela mojega soproga, tako oddaljena od mene in je li naklonjeno ponuditi njemu pomoč?“

Cesar pomolči, na to z velikim spoštovanjem in iskrenim sožaljem ponavlja:

„Zaveze moje, madame (gospa), so pri kraju in jih ne morem obnoviti. Ne zadošča moja volja v to. Vlada moja in parlament sta odklonila to zahtevo mojo.“

„Ste vladar, sire (gospod)!“

„Sem vladar, madame, vladar, čegar povelja se spoštujejo in izvršujejo, ako se strinjajo s koristmi in slavo Francoske. Toda — in Napoleon se razvname — nisem vladar, in biti ne smem vladar, da bi pahnil dežele svoje v tako veliko nevarnost, v vojsko brez konca, ki bi ne imela zanjo kakih uspešnih koristi.“

„Sire, prej niste tako govorili!“

„Prej sem upal.“

„Vi ste upali?“

„Upal sem, da bo cesar Maksimilijan vedel porabiti moč, katero sem mu nudil, da bi ga ljubilo

ljudstvo in bi umeval ljudske potrebe in sam dovršil skupno prieto delo.

„In zdaj?“

„Nimam več tega upanja.“

Mlada gospa se strese, vzpne in potegnivši roko preko čela, stopi korak naprej in reče:

„To je grozno!“

Na to sede zopet tik cesarja in ga prosi prav iskreno:

„Sire, pravijo, da ste dobri, da je srce Vaše odprto vsem nesrečnim. Zadela je nesreča mene in soproga mojega. Imejte usmiljenje ž njim in z menoj. Se jedenkrat Vas prosim iskreno, pomagajte nama in midva vas bova ljubila in blagoslavljala.“

In prijemši cesarjevo desnico, hoče jo poljubiti in zdrkne na koleno.

Napoleon ji odtegne roko.

Zelo ginjen, pripogne se k nji, dotakne se z ustmi nje prstov in de:

„Vi govorite, madame, da je Vaš soprog v veliki nevarnosti. Saj je samo odvisno od njega, da se izogne tej nevarnosti. Ostavi naj deželo zajedno z mojo vojsko in odpove naj se cesarstvu, katero ni bilo drugega nego slab sen.“

Cesarica Charlotta se vspne ponosno:

„Kako, Vi svetujete, sire, mojemu soprogu beg? Beg je nečast — plašljivost!“

„Madame, general, ki se uda, zgubivši bitko, ni še strahopetnejši in nečasten. Kaj li ni Maksimilijan v položaju poraženega generala? Stori naj ravno tako. Pustimo puhle besede, s katerimi se ne utvori prav nič pametnega in koristnega. Vi trpite, madame, jako ste razburjeni, prosim Vas, bodite bolj mirna.“

Cesarica Charlotta, zamišljena, še ne posluša Napoleona.

„Nikdar — odgovori z naraščajočo strastjo — ne bo Maks vzprejel tega sveta, nikoli ne bo pobeg-

— **Slika državnega gospodarstva.** Avstrija ima letos 1071 milijonov čistega dohodka (odbitih je 744 milijonov za stroške, katere ima država, da te dohodke zasluži in izterja). Vojaštvo požre na leto 340 milijonov; od vsakega gld. davka se pobira za vojaštvo 32 krajcarjev! 372 milijonov plačuje država ohrestiti državnih dolgov. Za politično upravo in pravosodje porabi država 193 milijonov. Za cesarski dvor plačuje 11 milijonov; za gospodarske namene, za šolo in znanost porabi država samo 143 milijonov; za ljudsko šolstvo in učiteljskega 6 milijonov; pripomniti je treba, da nosijo občine in dežele skoro vsa bremena za ljudske šole. 55 milijonov stanejo vseučilišča, znanstveni zavodi, srednje šole itd. 81 milijonov gre za narodno-gospodarske namene; tržaški Lloyd, parobrodna družba, dobi od teh 7 milijonov. Za obrtno nadzornišvo izda država 668.000 K, za varstvo izseljencev 130.000 K, za izobrazbo obrtnih vajencev 19.000 K.

— **Razdelitev mandatov v odsekih.** V zbornici so se ustanovili razni odseki, v katerih so vse parlamentarne skupine primerno zastopane. V večjih odsekih, ki bodo šteli 52 članov, dobe krščanski socialci 10, socialni demokrati 9, jugoslovanski klub 2, slovenski klub 2, rusini 3, poljsko kolo 6, poljska ljudska stranka 2, nemška zveza 8, Čehi 8. Italijani 1, Rumuni 1 in divjaki 1 mandat. V manjših odsekih s 26 člani pa dobe: krščanski socialci 5, socialni demokrati 4, jugoslovanski klub 1, slovenski klub 1, Rusini 1, Poljaki 3, poljski ljudovci 1, Čehi 4, nemška zveza 4, Italijani in Rumuni 1 mandat.

— **Razmerje med Avstrijo in Ogrsko.** Avstrija je naznanila Ogrski, da prispeva k skupnim stroškom 57,6 odstotkov, Ogrska pa 42,4 odstotke in naj ta pogodba velja do 31. decembra 1907. Ogrji pa so predlagali, naj velja pogodba do 1916 in bodo oni plačali 34,4 odstotkov, Avstrija pa 65,6.

— **Na Kranjskem** snujejo sedaj pridno kmečke zveze. Minolo nedeljo se je vršil ustanovni shod „Kmečke zveze“ za ljubljansko okolico. Govorila sta katoliško-narodna poslanka Povše in dr. Sušteršič.

— **Na Goriškem** so se vršili minolo nedeljo trije ustanovni shodi „Kmečkih zvez“. Vrli goriški kmetje so si ustanovili „Kmečko zvezo“ za goriško okolico, za ajdovski sodni okraj in za tolminski okraj.

— **Na Goriškem** tudi snujejo Kmečko zvezo. Povsod se je začel kmet združevati!

— **Črnogorski knez Nikita na Dunaju.** Minoli teden je bil črnogorski knez Nikita na Dunaju. Listi iščejo sedaj vzrokov za to potovanje. Pišejo, da se je knez Nikita spri s svojim zetom italijanskim kraljem, vsled česar se boče sedaj okleniti Avstrije.

— **Občinske volitve v Pulji.** V Pulji je dosegal gospodovala italijanska stranka, ki je grdo gospodarila. Zato so se pri zadnjih občinskih volitvah minoli teden zvezale vse treznomisleče stranke, v prvi vrsti Hrvatji, da spodrinejo te izdajalske Italijane. Toda gospodujoči Italijani so delali z nasiljem in goljufijo, da so si zopet pridobili zmago. Zaradi tega se je naredila pritožba in bodo bržkone volitve razveljavljene. Značilno je, da je potegnila socialdemokratska stranka v Italijani.

— **Razburjenje na Hrvaškem.** Imenovanje Rakodžaya za bana je vzbudilo veliko ogorčenje. Bati se je izgredev. Poslanci bodo nadaljevali brezobzirno obstrukcijo. Minoli praznik in nedeljo so priredili hrvaški poslanci po svojih volilnih okrajih shode. Povsod je ljudstvo odobravalo njih boj za narodne pravice. Novi ban Rakodžay je hud madžaron in je bil za časa banovanja Khuena Hedervaryja njegova desna roka pri zatiranju Hrvatov.

— **Ogrska.** V zbornici se nadaljuje hrvaška obstrukcija proti železničarski predlogi. Ministrski predsednik dr.

Weckerle upa, da bo državni zbor odgođen sredi julija in da zlomi hrvaško obstrukcijo. Baron Banffy je na shodu v Szegedinu označil sedanji politični položaj na Ogrskem za tako nevaren kakor leta 1848. Bližamo se političnemu in gospodarskemu polomu. — Ogrska vlada je v smislu prošelj ogrskih in hrvaških kmetov izjavila, da ne bo dopustila izvoza kladne živine iz Balkana.

Pri razpravi o železničarski predlogi je prišlo dne 2. t. m. v parlamentu do burnih prizorov med Madžari in Hrvati. Podpredsednik Rakovszky je odtegnil besedo hrvaškemu poslancu dr. Vinkoviću, češ, da njegov govor ne odgovarja določbam poslovnika. Nato je dr. Magdić zaklical: „To je škandal!“ Podpredsednik Rakovszky: „Kdo je to zaklical?“ Dr. Magdić: „Jaz!“ Podpredsednik: „Radi tega klica Vas pokličem k redu!“ Hrvaški poslanci so glasno ugovarjali proti temu. Ko je Rakovszky še vdrugič poklical Magdića k redu, je nastalo med Hrvati viharo ogorčenje. V tem trenutku so Hrvate naskočili nekateri ogrski poslanci in skoro bi se bil vnel krvav pretep. Končno se je posrečilo pomiriti razburjene duhove, ko je predsednik prekinil sejo.

— **Upor francoskih vinogradnikov.** Francoski vinogradniki so se pomirili, vendar hočejo tiho nadaljevati odpor. Dne 28. m. m. so imeli njih zaupni možje shod, v katerem so sklenili še oostrejšo organizacijo, da ne plačajo davkov, da pozovejo župane na odstop in da zahtevajo, da se izpuste pri zadnjih nemirih zaprte osebe.

— **Nesporazumljenje med Japonsko in Ameriko.** Ker policija v San Francisku noče obnoviti nekaterim Japoncem koncesije za posredovalnice za delo, so se razmere med Japonsko in severno Ameriko zopet znatno poslabšale. Sedem japonskih trgovinskih zbornic je poslalo ameriškemu predsedniku Rooseveltu in več ameriškim trgovinskim zbornicam adreso, kjer opozarjajo na veliko škodo, ki preti japonski in ameriški trgovini, ako se nesporazumljenje med obema državama ne odstrani.

Razne novice.

* **Osebnosti.** Prestavljeni so gimnazijski profesorji: Kamilo Capilleri iz Celja na Dunaj, Matej Kurz iz Celja v Gradec, dr. Alojzij Maček iz Pulja v Celje, realni profesor dr. Karol Schriebl iz Maribora v Gradec.

* **Iz politične službe.** Prestavljeni so: Okrajni nadkomisar Franc Bouvard iz Ptuj v Maribor, okrajni komisar Ferdinand Zoffal iz Slovenjgradca v Celje, okrajni komisar L. vitez Schönhofer iz Maribora v Slovenjgradec, namestniški koncipist Franc Jokesch iz Brežice v Nemški Lonce, namestniška konceptna praktikanta dr. Alojz Grosauer v Brežice, dr. Maks Ringel iz Nemškega Lonca v Celje. Vodja ekspoziture Supančič v Mozirju je stopil v pokoj.

* **Iz finančne službe.** Prestavljeni so: Finančni svetnik Furegg iz Maribora v Gradec, davčni oficijal Jakob Blazon iz Weiza v Slovenjgradec, davčni pristav Franc Šuza iz Konjice v Celje.

* **Iz poštne službe.** Pomaknjena sta v višji plačilni razred poštna oficijanta gg. Ad. Koser v Mariboru in Fr. Košiček na Pragarskem.

* **Imenovan je za davčnega pristava** g. dr. Fr. Košar v Ormožu.

* **Vrhovni nadzornik avstrijske armade** je postal podmaršal baron Albori, dosedaj načelnik Bosne in Hercegovine.

* **Vrhovni poveljnik domobranstva** je postal nadvojvoda Friderik.

* **Praznik sv. Cirila in Metoda** se bliža. Ko boste zažgali kresove po naših hribih, naj zaplame tudi vaša srca dejanske ljubezni rodoljubja. Poletni čas je, čas veselja in dela. Pogosto so bile vsako

leto veselice v korist družbi sv. Cirila in Metoda; njih število se ne sme letos škrtiti, temveč povečati. Družba ima vedno več stroškov, imeti mora tudi več dohodkov. Prirejati veselice, ki pa naj bodo v zvezi z malimi stroški, da bo imela družba več dohodkov. Častite narodne dame, prosimo vas podpore! Slavna narodna društva, storite svojo najsvetejšo dolžnost svojemu narodu. Dijaki, ki boste osnovali ob počitnicah veselice, ne pozabite rodoljubne naše družbe!

* **Družba sv. Cirila in Metoda** prosi tem potom cenjene dopisiljatelje, da naj vselej omenjajo, kateri zneski so se nabrali v nabiralnikih, da družba lahko natanko zabeleži in izprevidi, ali store nabiralniki svojo dolžnost, oziroma če se izplača nakupiti še novih nabiralnikov. Zneski nabiralnikov naj se pošiljajo mesečno na družbo. Kdor želi poštovanih položnic, obrne naj se na družbo in dobi jih s povratno pošto več komadov.

* **Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda** je določilo, da se vrši letošnja glavna skupščina dne 6. avgusta t. l. na Bohinjski Bistrici.

* **Za dijaško kuhinjo v Mariboru** so darovali sledeči p. n. gg. dobrotniki in dobrotnice: Neimenovana na Slatini za kruh sv. Antona 5 K, Peter Skuhala za kruh sv. Antona 2 K, gostje na gostiji pri g. Turinu v Hrastovem (nabral starešina Franjo Mihelič) 9 K 47 v, Fr. Kotnik, nadučitelj, za kruh sv. Antona 20 K, Stefan Rojnik, rač. revid. pri c. kr. namestnji v Gradcu 10 K, dr. Rosina, uspeh poravnave v kazenski zadevi Jurija Pišeka proti Antonu Paleš 30 K, posojilnica v Pišecah 10 K. Vsem dobrotnikom in dobrotnicam stoteri Bog plati!

* **V skupen klub** hočejo imeti liberalci naše poslance. To se pravi, na Dunaju morajo naši poslanci zatajiti vsak razloček med seboj in liberalci, tam se morajo hliniti, kakor da so si največji prijatelji, le doma pred ubogim ljudstvom se smejo napadati, zmerjati ter drug proti drugemu delati. Toda poslanci Slov. kmečke zveze s svojimi nazori resno mislijo, ker ne varajo ljudstva s svojim programom, ker mislijo na Dunaju ravno tako kakor doma, ker na Dunaju nočejo igrati hinavcev, za to kličejo liberalci ogenj in žveplo na nje ter pravijo, da na Dunaju škodijo narodu! Kdor se na Dunaju hinavsko potuhne ter zataji svoj program, koristi narodu, kdor ostane na Dunaju tak kakor je bil doma, pa škodi narodu — to učijo in morejo učiti pač samo liberalci! Če strankarstvo škoduje narodu, zakaj pa so celjski liberalci začeli strankarstvo? Mi imamo čiste roke!

* **Dvoumno ulogo** je baje igral dr. Ploj že med volilno borbo, toda žal, da za to nismo takrat zvedeli. Govori se, da je pisal nekemu nadučitelju v ormoškem okraju, naj ga le učitelji volijo, ker on ne bode vstopil v isti klub, kjer bo voditelj katoliško-narodnih Slovencev, dr. Sušteršič. Torej je dr. Ploj ginalo k liberalcem v jugoslovanski klub osebno sovraštvo, če pa oziri na narodov blagor. In res v ormoškem okraju učitelji niso posebno srdito nastopali proti dr. Ploju!

* **Dr. Ploj bje resnico** prav neusmiljeno. V „Domovini“ z dne 28. junija piše, da se je v seji Kmečke zveze dne 13. junija kot prva točka resolucije sprejel njegov nasvet, naj se dela v prvi vrsti na to, da pride do ustanovitve skupnega kluba. Dali smo si pokazati zapisnik iste seje in poizvedovali smo pri nekaterih odbornikih, toda nihče ne ve za oni del resolucije, o kateri govori dr. Ploj. Dr. Ploj si je torej ta del resolucije celo prosto izmisllil! Ker piše dr. Ploj o tej seji, da si je vse tudi sam zabljel, zatrjuje se nam, da je cel čas pri seji kadil in si ni delal bilježk! Pač pa je res, da se ni držal družbe kmetov, ampak je takoj odšel iz Kmečke zveze v Narodni dom k tamkaj zbranim liberalcem ter jim

ni in pokazal hrbita upornikom, ki mu hočejo ugrabiti krono. Bode li treba, umrl bo za stvar, za katero se poteguje in jaz z njim.“

Cesar se zopet oglasi:

„Prosim Vas, madame, uvažujte trezne moje nasvete, od njih zavisi bodočnost Maksimilijanova in Vaša.“

Toda mlada žena s srpm pogledom in kakor bi zrla na neko nevidno nevarnost, samo nji umevno, ni več poslušala tega, s komur je govorila. Nje usta se gibljejo v preroškem duhu:

„Umrli bo in jaz z njim. Oba bova pokopana v istem grobu in ljubila se bova vzlic človeški spašenosti, in proslavljena bova in pa najina slava opevana.“

Cesar se premakne, kakor bi hotel s tem javiti strmenje in nestrpnost. Bal se je, da bi se ne ponavljal prizor saint-cloudski, ko je cesarica napala naravnost blaznost. Nežno se dotakne s prstom roke uboge žene in jo povabi, da sede.

Početkom ga posluša, kakor nezavedna, na to pa srpo zroč nanj in kakor bi ga ne poznala več, pravi:

„Oh, da, Vi ste cesar Napoleon III., isti vse-mogočni cesar, ki je učinil mojega soproga sebi sovražnim, in jaz sem njega uboga žena, ki Vas prosi za onega nesrečnika, katerega obsojate.“

Na to pa zopet z naglim in trdim glasom nadaljuje:

„Teda je določeno, zapuščate naji in nimava ničesar pričakovati od Vas?“

Cesar, kateremu je bilo všeč, da se s tem vprašanjem vsa zadeva bliža koncu, odgovori:

„Ni več v moji oblasti, da bi pomagal cesarju Maksimilijanu.“

Vi drugo se vspne cesarica ter srpo in otožno zre v Napoleona III., ki pred tem pogledom pobesi glavo. V hipu pade pred cesarjem na koleni in predno more ta preprediti, s povzdignjenima rokama in kleče govori, kakor govori vernik k Bogu, v kogar stavi poslednje svoje nadeje:

„Sire“, glas nje postal je nežen, prikupljiv in zajedno bolesten, „cesar Maksimilijan ima tam doli sovražnike, ki mu ne odpuščajo. Ker je osamljen, je slab in onemogel bo. Prišla sem k Vam, da ga rešim, in on pričakuje moj povratek z mračno nestrpnostjo in obsojenčevu bojaznijo, ki šteje ure, kakor pred smrtjo. Sire, tudi Vi ste ljubili, in nemožno je, da bi Vas spomin na Vašo srečo storil nebriznega za čute drugega. Ljubim svojega soproga in on mene. On je moje vse in jaz njemu. Prosim Vas milosti zanj in za-se. Prosim Vas, da ne boste dovolili, da bi bil žrtvovan oholesti puntarskega ljudstva, in na-dejam se, da bo roka, ki je čisto darovala življenje zločincem, otela življenje poštenega človeka, mojega Maksimilijana.“

Uboga žena umolkne onemoglosti in ihti tiho naprej.

Cesar jo tlaži, zajedno je pa hotel končati grozni prizor.

„Storil bom za Vašo varnost in Vašega soproga, kolikor je odvisno od mene. Toda ne morem Vam zamolčati namere moje vladje, Francoska ne bo prijela za erozije v obrambo prestola cesarja Maksimilijana.“

Konaj izgovori te besede, umakne se vstran.

Cesarica Charlotta se vzpne in poskoči, Skripne z zobmi, nekako vzvišena in grozno blazna stoji ponosito pred Napoleonom III., kriči in v kriku toži svojo bedo, izraža svoj gnjev in sovraštvo:

„Sire, pravijo, da ste dober, to je laž; pravijo, da ste vzvišen vladar, to je laž; pravijo, da ste slaven, to je laž! Ničemučen človek ste, sire! Vladar ste brez upliva in brez idealov! Vi ste usoda in mi dva sva žrtvi. Toda zlo se vrača k svojemu izvoru. Zalotilo Vas bode, in ne boste dospeli daleč. Strmoglavljeni bodete v brezno in Vas in Vaš prestol zadel bo usoda, katere ne priznavate. Sire, to Vam pravim jaz, Charlotta, ki ničesar več ne pričakujem od Vas!“

Napoleona je početkom preverjal brezmejni gnjev, toda, videč grozno obupnost cesarice, ostane miren in poslušna tiho vsaj očitania, ki so padala na njega glavo.

Kar je na to sledilo, znano je vsemu svetu. Cesar Maks je podlegel v nejednaki borbi in sedaj je 40 let, ko je bil — 19. dan junija l. 1867 — ustra-ljen v Kveretaru, cesarica Charlotta je pa zblaznela od žalosti.

Tako je zahtevala nesrečna politika Napoleonova dvoje žrtvi in uničena je bila sreča dveh plemenitih duš.

Napoleon III. se je s strahom spominjal groznega proročja cesarice Charlotte, proročja, katere se je spolnilo tako hitro.

Dne 4. septembra leta 1870 strmoglavljen je bil pahnjen Napoleon s prestola in najmočnejši tedanja vladar v Evropi umrl je kot iztirane izven domovine!

A. S.